

Mýty v tvorbě Karla Kryla

TATIANA WITKOWSKA

Úvod

Rok 1968 nebyl pouze obdobím obrody v politickém životě, ale také rokem oživení umělecké scény: Prosadila se na ní celá řada zpěváků, umělců a spisovatelů, jejichž popularita byla s tímto obrodným procesem nějakým způsobem svázána. Začala se utvářet nová hudební forma: interpret za doprovodu kytary nebo harmoniky zpíval vlastní písně nebo interpretoval texty jiných textařů a básníků. Zrodila se česká písničkářská tvorba.

Tehdy se také poprvé výrazněji prosadil autor, který se stal jednou z nejznámějších osobností této scény. Karel Kryl, o němž je řeč, byl považován nejen za zástupce mladé generace, ale také celého tehdejšího československého národa. Jeho začátky zásadně ovlivnila společenská situace v období Pražského jara. Texty Krylových písní vycházely vstříc očekáváním a názorům československého publika. Vždy považoval za svou povinnost reagovat na aktuální skutečnost, upozorňovat na problémy a hájit vlastní názory. Hlavními body jeho „programu“ byly zejména nespokojenost s politickou situací v totalitním státě a okupace Československa po vstupu armád Varšavské smlouvy.

Během několika týdnů zažil nevídaný vzestup kariéry: mladí lidé, a nejen oni, přicházeli hromadně na koncerty a zpívali jeho písničky. Slavný nepřestal být ani po odchodu do exilu. Jeho desky se pašovaly a písničky zpívaly dál, byť v zúženém okruhu „zasvěcených“. V pozdějších letech připravoval Kryl různé pořady (hudební, literární, sportovní apod.) pro Svobodnou Evropu, kde působil v letech 1969–1991 nejprve jako volný spolupracovník, poté jako redaktor (KLIMT 2007: 281–282, CHALOUPKOVÁ 2007). Brzy se stal symbolem nesouhlasu a odporu vůči situaci ve státě – jeho neochvějná pozice poskytovala lidem potvrzení, že se svými názory nejsou sami.

V souvislosti se specifickým charakterem jeho tvorby bych se chtěla zaměřit na přítomnost mytologických prvků. Mé chápání mýtu nejbližše vyjadřuje tato definice: „slovesný útvar, který nazíravým způsobem představuje lidskou zkušenost se zjevnou skutečností a prostřednictvím symbolizací zpracovává o bytí a o dění, o tom, co se událo, co se děje a co je bytostné“ (FILOZOFICKÝ SLOVNÍK 1995: 281). V tomto textu se budu zabývat nejen několika mýty a mytickými konotacemi, ale rovněž se pokusím přiblížit problém adaptace legendy o Bludném Holanďanovi. Nakonec bych se chtěla zastavit

u významu samotné osobnosti Karla Kryla a jeho místa v moderní české kultuře: i autor sám se totiž stává předmětem „mytologizace“.

Odysseus

V literární tvorbě 20. století se obecně zaznamenává častý výskyt variací mýtu o králi Ithaky Odysseovi (srov. ABRAMOWSKA 1995: 341–363). Podle mýtu byl nucen dlouho putovat a bloudit Středozezemním mořem v důsledku mnoha nástrah, způsobených zvláště nepřátelstvím boha Poseidona, jehož hněv na sebe přivolal. Motiv nekončícího bloudění je blízký zkušenosti exulantů: stálé cestování, mnohdy marné pokusy o osvojení nového bydliště a nemožnost návratu do vlasti. Odysseovský mýtus je narativní metaforou života těchto lidí. Zřejmě v návaznosti na tento námět pojmenoval Kryl básnickou sbírku textů napsaných v průběhu osmdesátých let *Krylias & Odyssea* (vydána 1995; KRYL 1997: 447–551).

Už v úvodní básni jsou patrné prvky řeckého mýtu: lyrický hrdina, stejně jako jeho řecký předchůdce, zažije dlouhou plavbu na lodi a smrt své posádky; jeho narůstající osamělost je důsledkem působení živlů, řídících jeho osud, aniž by je mohl ovlivnit.

Motivem spojujícím básně této sbírky je nekonečná cesta, k níž je lyrický hrdina donucen: v úvodním textu říká: „Má odyssea věru nemá konce!“ (TAMTÉŽ: 477); neví, kdy skončí ani kam směřuje: „Tramvaje spějí z Můstku k Nekázance; / kam spějí já, to nikdo netuší“ (TAMTÉŽ: 533). Oproti těm, kteří „někam spějí“, se ovšem řadí „vždy k oněm, kteří nespějí“ (TAMTÉŽ), jinde sám sebe označuje za „Marka Pola z bolševické Číny“ (TAMTÉŽ: 529). Hrdina pocítuje absenci smysluplného cíle a jedinou konstatou jeho života zůstává stesk po vlasti; i v Benátkách pomýšlí na domov: „z kanálu dýchám vůni Vltavy“ (TAMTÉŽ).

Motiv bloudění přispívá k zoufalství, jež hrdinu nikdy neopouští. Pocit beznaděje je zřejmý i v úvodní básni, kde popisuje svou cestu a dodává, že se pohybuje „vždy kupředu – a vždycky pozpátku“ (TAMTÉŽ: 477), snad proto, že se nikdy nepřibližuje k návratu do vlasti. Prožitek „uvěznění osudem“ vyústí až v absurdní rozpory: „Napolo pilný, napůl zcela líný, / mám pocit Kafky. Pocit pana K.“ (TAMTÉŽ: 495). Kafkovský emblém nezaměnitelně vyjadřuje osamělost a odcizení okolí, neschopnost člověka pochopit, co se kolem něho děje. Nemožnost ovlivnit vlastní osud člověka ve výsledku ochromuje.

Intenzivně prožitý je i smutek po ztracených letech („Červené voní – a já – znovunarozen – / vyvádím, chtěje marně lapiti // uprchlá léta“; TAMTÉŽ: 548), meditace vyvolává nostalgii po nenávratném, úzkost z plynutí času („Rok čtrnáctý už minul, /

patnáctý podzim visí nad Bory“; TAMTÉŽ: 502) i neúprosný koloběh života („Dnes pařím s Jířím, zítra s jeho vdovou, / pozítří sám“; TAMTÉŽ: 495).

V textech se občas vyskytují i metafory živelů, ovlivňujících hrdinův život, nezřídka motiv větru. U Kryla tento motiv vrcholí v podobě tlakové níže nad Itálií – ta stejně jako v řeckém mýtu bouře způsobuje zmatek a popletení lidských osudů, dochází k podivným situacím. Autor dodává, že tehdy je „vzduch plný básní z pominutí smyslů“ (TAMTÉŽ: 489), což znázorňují postavy Hamleta a Ofélie. Připomeňme, že právě tehdy, „když fouká od severozápadu“, Hamlet dostává záchvaty šílenství (SHEAKSPEARE 2005 :86).

Lyrický subjekt je v této sbírce personifikován jako malá, osamělá bytost, postavená proti vyšším silám; v soupeření s nimi nemá téměř žádnou šanci: „Učím se tápat mezi zlem a dobrem. / Jen lilipután mezi obry jsem“ (TAMTÉŽ: 517).

Zastavit bychom se v neposlední řadě měli i u motivu vlasti. Najdeme zde odkazy na různá místa v Československu, ale k rodným místům se hrdina vrací zřídka. V úvodní básni se říká: „Když po Ithace touží Odysseus – / já volím rum. A píšu Krylias“ (TAMTÉŽ: 477). Zatímco mytický hrdina svou tužbu vykupuje činy, jeho novodobý protějšek se opíjí a zachraňuje se v intimitě psaní. Tento přístup potvrzuje Kryl v dopisech matce: „Vánoce zřejmě zase jednou oslavím prací, je to nejlepší zaměstnání proti stesku – člověk nemá čas na sentimentalitu a vzpomínky“ (ČERMÁK 1997: 104).

Sbírka *Krylias & Odyssea* je vlastně lyrickou deskripcí Krylova života v emigraci. Hlavním stavebním prvkem jsou záznamy zážitků z mnoha cest, nejde však o pouhé zmapování tohoto období života. Smyslem sbírky zůstává osobní výpověď člověka, jemuž bylo zakázáno vrátit se domů a který tuto zkušenost prožívá velmi intenzivně a těžce. Občas se v náznaku pokouší o jakousi adaptaci na nové prostředí, nikdy ale úplně neuspěje. Jednotlivé texty nemají vlastní tituly, což ukazuje na snahu o uchování vnitřní sevřenosti sbírky jako díla vedeného jednou myšlenkou. U každé básně však nalezneme data a místa, kde byla napsána: místa Krylovy exilové pouti.

Bludný Holanďan

Motiv putování bez cíle se vyskytuje v písni „Bludný Holanďan“ (KRYL 1998: 156–157), navazující na legendu o prokleté lodi, jež byla nucena věčně plout a těm, kdo ji spatřili, přinesla neštěstí nebo smrt. V Krylově textu je možno loď interpretovat jako metaforu života exulantské komunity. Prokletí jejích členů vyplývá z toho, že opustili „stát a jeho režim“, a uzavřeli si tak cestu zpět do „vlasti“. Píseň se objevila v roce 1970 na exilové desce *Masěkary*. Námětem ovšem nemusela být pouze exilová situace, ale českoslovenští

občané, nespokojení se situací ve státě a cítící se být outsidersy v tehdejší společnosti. Analogicky k legendě jsou v uzavřené komunitě (jako na bludné lodi) „uvěznění“. Krylovi námořníci nevědí, kdy jejich cesta skončí: „Hledáme jistotu, / které se nedostává“ (TAMTÉŽ). Popis „života na palubě“ je obrazem snahy těchto lidí vypořádat se s novou situací. To Krylovi poskytuje možnost kritiky československé společnosti. Zmiňuje se o „flintách v žitě“, symbolu rezignace, i „o šavli z porcelánu“, jíž se nejspíše vysmívá marnému úsilí těchto lidí. Negativně hodnotí jejich konzumní přístup k novému životu, v němž se „bijí o šek“.

Dalšími prvky, které báseň sdílí s legendou, jsou motivy bloudění a nejistoty spojené s vlastním osudem. Hrdinové prožívají absenci sounáležitosti, cítí se osamocení („po matce sirotci, / po otci bezprizorní“; TAMTÉŽ). Motiv hry v karty můžeme chápat jako metaforou života – hry s vlastním osudem na základě zásadní volby. Jako celek tento text vypovídá o úzkosti lidí, kteří musí trvale čelit nepříznivé životní situaci, a o způsobech, jak se s ní snaží vypořádat.

Bílá hora

Také dějiny českých zemí se Krylovi stávají podnětem k utváření či spíše dotváření mýtu; v tomto případě jde o mýtus, který „plní funkci emotivního idolu“ (MOCNÁ 2004: 402). Jedním z nejznámějších mýtů českých dějin je mýtus Bílé hory jako symbolu národní katastrofy. Kryl jej využil v titulní písni prvního exilového alba *Rakovina* z roku 1969 (KRYL 1998: 128–130). Návratem k událostem českého stavovského povstání se snažil zvýraznit paralelní charakteristiky mezních situací v českých dějinách. Slovy „Zlatá doba nenastává / Bude kamenná“ (TAMTÉŽ: 129) aluduje období po roce 1621: také po roce 1968 se národ cítí poroben a pod nadvládou, tentokrát ovšem sovětskou, komunistickou.

Novou „dobu temna“ pojmenovává Kryl jako „sto černých let“, během nichž bude Československu svítit „jedovatá hvězda“, mluví o „erbu pro otroky“, který bude vlát nad hlavou nové generace, jejími nositeli budou „naši dědicové“. Text je tedy autorovou skeptickou vizí českých dějin a zamyšlením nad podílem národa na jejich utváření. Motiv „zraněné orlice, kterou už poutají“ (TAMTÉŽ) je zde metaforou zotročení národa, zesílenou volbou heraldického zvířete, jednoho ze dvou nejstarších českých státních symbolů.

„Rudý kohout na obzoru / roztahuje spáry / Hřeben větru rozčesává / pera plamenná“ (TAMTÉŽ: 128–129) – metafora cizí expanze se rozvíjí v apokalyptickou vizi; jako by básník neviděl než temnou stránku dalšího politického vývoje své vlasti. Zdůrazňuje se opuštěnost lidí, kteří s novou situací nesouhlasí a ztrácejí víru v obnovu

(„spasení“): „Už jsme tu osaměli / z kříže se nesnímá“ (TAMTÉŽ: 128). Skepsi potvrzuje i motiv do Říma odlétajících zvonů, které by se – podle katolické tradice – měly vrátit na Kristovo Zmrtvýchvstání. Podle Vojtěcha Klimta chtěl autor v této písni původně „pranýřovat zbabělost politiků, kteří houfně opouštějí svá nedávná přesvědčení“ (KLIMT 2007: 115). Tyto kritické prvky zaznívají v celém textu a vyústí až v sarkastické nadsázky, jakými jsou důvěra „na pokoru / u popravčí káry“ a „na proroky / v chorálu polnice“ (KRYL 1998: 129).

Bělohorský mýtus je zde využit jako připomínka české minulosti a katastrofálních následků jedné události; historická paralela je příležitostí přivést posluchače k zamyšlení nad aktuální situací a jejich postoji k vlasti.

Jan Palach

Mircea Eliade tvrdí, že historické události přetrvávají v lidové paměti pouze tehdy, pokud by se tato „událost těsně blížila mytickému modelu“ (ELIADE 1993: 34). Tento model naplňuje Krylovo básnické pojetí osobnosti Jana Palacha. Palach se v českých dějinách stal symbolem obětního beránka, dobrovolné smrti ve jménu nesouhlasu se situací národa. Tento význam básník zdůrazňuje v textu „Dědicům Palachovým“, tematizujícím studentův pohřeb (KRYL 1998: 147–148). Interpretace této události má patrný martyrologický nádech, i když důraz není kladen na samotné gesto. Kryl zdůrazňuje ideu nejvyšší oběti jako memento, které by mělo oživovat lidskou paměť; obává se totiž, že z československé společnosti, již v textu zastupuje dav truchlících, se nakonec stane „milion slepých očí“, který „bezhesou píseň vyje“, a mladého muže ověncí „vavříny do omáčky“ (TAMTÉŽ: 147). Aby zdůraznil svou úzkost z pasivity a povrchnosti davu, graduje básnickou dikci až k apokalyptickému obrazu: „Ze země netvor vstane / jenž s tváří nepohnutou / sezná jak vraždit ptáčky / plamenem obejme tě“ (TAMTÉŽ).

Podle Bronislawa Baczky, který se zabývá dějinami idejí, jsou mýty příběhy ustanovující kolektivní identitu (BACZKO 1994: 133–135). Krylovo básnické úsilí o mytizaci Palachova činu, tj. utvrzování určitých sdílených představ o hrdinství a dalších s ním spojených asociací, tomuto způsobu myšlení ve svých hlavních obrysech odpovídá.

Karel Kryl

Poslední podkapitolou předkládaných úvah na téma Karel Kryl a mýtus je sama básnická osobnost. Nepůjde nám tedy o hodnocení jeho tvorby, nýbrž o ohlasy na ni a jejího tvůrce, jakož i o dodatečně generované legendy o něm. V Krylově životopisu najdeme dvě etapy,

jež můžeme označit za období vysoké popularity a která měla výrazný podíl na vytvoření legendy: první fáze jeho kariéry, zahájená odchodem do exilu v roce 1969, druhá pak v roce 1994, kdy umírá.

Po odchodu do exilu se Kryl stal symbolem odporu vůči režimu. Jeho písně nesly příznak příslušnosti k tajemné jednotě: Josef Prokeš zdůrazňuje, že nemožnost poslouchat je veřejně vytvářela nimbus romantizující konspirace spojené s osobou autora (PROKEŠ 1999). Také on sám k posilování tohoto image aktivně přispíval a tvrdil například, že píseň „Bratříčku zavírej vrátka“ napsal spontánně, těsně po vstupu armád Varšavské smlouvy. Jeho biografové ale mají za to, že byla v této době jen dokončena a přizpůsobena účelům a atmosféře tehdejší situace (srov. KLIMT 2007, ČERMÁK 1997).

Vladimír Kovařík popisuje čekání na Kryla v den jeho příletu do Prahy v roce 1989. „Tehdy jsme nakukovali do celního prostoru, všichni z letu už odešli, a my věděli, že tam někde je, protože uprostřed smutného sálu stál kufr a vedle futrál s kytarou. Symbol“ (ČERMÁK 1997: 9). Po příjezdu do Československa se Kryl stal symbolem sametové revoluce. Jeho popularita stoupala a album *Bratříčku* bylo podle ankety časopisu *Rock a Pop* označeno za nejlepší českou desku roku 1991. Miroslav Čermák konstatuje: „Ruská okupace přinesla Krylovi pověst písničkáře, který ‚vidí budoucnost‘. Tato romantická image se Krylovi líbila a v rozhovorech ji rád připomínal“ (TAMTÉŽ: 51).

Tento stav ale netrval věčně. Kryl byl rád, že se jeho staré písně zpívají, ale stejnou svébytnou popularitu by si byl přál i pro svá nová díla. V knize *Půlkacíř* si stěžuje: „Nejprve *zakázané ovoce*, později chtě nechtě *klasik* [...] V té chvíli vzniká z člověka *pomník*. [...] Dostane se do situace *mrtvolý* a chce se po něm, aby říkal jen to, co nenarušuje pomník“ (KRYL 2000: 473; zvýraznil K. K.). S touto situací se nesmířil a rozhodl se pro záměrné zničení svého „pomníku“ – výsledkem byl pokles popularity, který nepřímo způsobily i jeho útoky na Václava Havla a posléze na celé české politické dění.

Situace se diametrálně změnila po smrti písničkáře-rebela a lidé si jej znovu připomněli. Během pohřbu dal někdo na rakev trnovou korunu (KLIMT 2007: 323), patrně jako navázání na gesto Boženy Němcové během pohřbu Karla Havlíčka Borovského (srov. MACURA 1998: 119–128). Tento čin může být brán nejen jako projev popularity umělce, ale i jako jeho zařazení do panteonu důležitých osobností Čechů i Slováků.

K vytváření Krylovy legendy přispívají jeho fanoušci. S oblibou připomínají, že v den jeho smrti se z průčelí Vínohradského divadla ulomilo křídlo anděla; tato událost jako by byla aluzí na ústřední motiv jedné z jeho neznámějších písní. A právě ona přiměla část Krylova publika k reinterpretaci jeho tvorby a následně k rozvíjení teorií o jeho náhlé smrti.

Objevily se dokonce názory, že mohl být zavražděn nebo že příčinou jeho smrti bylo „zlomené srdce“ z vývoje událostí po listopadu 1989.

Reakce publika a recepce Krylovy tvorby se částečně shoduje s Eliadovu teorií o lidové paměti, která „dává historickým událostem a postavám zcela analogické členění a interpretaci“ (ELIADE 1993: 31–32). Uvedené události a akce (pád andělského křídla z průčelí divadla nebo položení trnové koruny) a zvláště jejich interpretace se zdají být aktivitami, směřujícími – s různým stupněm uvědomělosti – k „mytizaci“ básnickovy osobnosti. Někteří autoři dokonce projevují snahu „rekonstruovat“ Krylovu biografii podle mytických norem (například MATOUŠKOVÁ 1995).

Miroslav Čermák ve svých úvahách o příčinách vzniku legendy o Krylovi dochází k závěru, že jeho kariéra v šedesátých letech byla krátkým obdobím prudkého vzestupu, a to přispělo k image romantického hrdiny (ČERMÁK 1997: 58). Každopádně legenda o Karlu Krylovi je pořád živá, což dosvědčují stále diskuse a polemiky ve vztahu k jeho dílu (v devadesátých letech například v *Literárních novinách*; diskuse se zúčastnili mj. Petr Král, Jiří Hanák či Jiří Holý). Lze připomenout i oblibu Krylových písní mezi současnými českými hudebními interprety (například Daniel Landa či skupina Missa).

Závěr

Analýza mytických motivů a konotací v Krylově díle potvrzuje úlohu, kterou by měl mýtus plnit: mytické prvky ve sbírce *Kryliás & Odyssea* napomáhají autorovi v jeho úsilí o celkové porozumění světu a pozici člověka v něm. Podobně funguje historický motiv Bílé hory a osud Jana Palacha. V těchto případech Kryl využívá tzv. „stimulační funkce“ mýtu, jejímž cílem je přivést adresáta k zamyšlení nad vlastní situací (srov. MOCNÁ 2004: 400).

Jeho tvorba může být dalším důkazem toho, že povaha mýtu je stále nosná a živá. Krylovy návraty k minulosti i citace fragmentů z Bible a poukazy na opakující se koloběh lidského života je možné interpretovat jako pokus o povýšení problému československého národa na všelidský rámec. Krylovým cílem bylo „probouzení“ národa, jež se snažil přimět k zamyšlení, ale i k činům. Využívání prvků ezopského jazyka, asociujícího vedlejší významy, přispělo k popularitě jeho tvorby, elementární písňové prvky zase k tomu, že si posluchač či čtenář jeho texty mohl snadno zapamatovat.

I v současnosti je Krylova tvorba stále populární; přibývají další interpretace či spíše reinterpretace jeho textů a objevují v nich další významové složky. Autor, který ve své tvorbě tak často využíval prvků z mytologií a legend, se nakonec sám stal legendou...

PRAMENY

- KRYL, Karel. *Básně. Spisy II.* Praha: Torst, 1997
KRYL, Karel. *Texty písní. Spisy I.* Praha: Torst, 1998

LITERATURA

- ABRAMOWSKA, JANINA. *Pontórzenia i wybory. Studia z tematyki i poetyki historycznej.* Poznań: Rebis, 1995
BACZKO, Bronislaw. *Wyobrażenia społeczne.* Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1994
ČERMÁK, Miloš. *Nanebevzetí Karla Kryla.* Praha: Academia, 1997
ČERMÁK, Miloš. *Pravděpodobné vzdálenosti.* Praha: Academia, 1994
ELIADE, Mircea. *Mýtus o věčném návratu: archetypy a opakování;* přel. Eva Streibingerová. Praha : Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1993
CHALOUPKOVÁ, Helena. *Karel Kryl.* <http://www.musicologica.cz/slovník/hesla.php?op=heslo&hid=1861> [přístup 2007-12-27]
Kolektiv autorů. *Filozofický slovník,* Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 1995
KLIMT, Vojtěch, *Akorát že mi zabil tátu. Příběh Karla Kryla,* Praha: Galen, 2007
KRYL, Karel, *Krylogie. Půlkacíř.* Praha: Torst, 2000
MACURA, Vladimír. *Český sen.* Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998
MATOUŠKOVÁ, Markéta. *1063 dnů s Karlem Krylem: legenda očima důvěrné přítelkyně.* Praha : Forma, 1995
SHEAKSPEARE, William. *Hamlet;* přel. Erich Adolf Saudek. Praha: Levné knihy Kma, 2005
MOCNÁ, Dagmar – PETERKA, Josef a kol., *Encyklopedie literárních žánrů,* Praha–Litomyšl: Paseka, 2004
PROKEŠ, Josef. *VO23 Folková hudba* (učební text k výuce předmětu), 1999, dostupné na: <http://www.fi.muni.cz/usr/prokes/folk/folk001.htm> [přístup 2007-12-20]

RESUMÉ

Příspěvek se zabývá především analýzou mytických motivů a syžetů, jež se vyskytují v písňových textech a básních Karla Kryla, ale také „mýtu“, který vyvstal v české společnosti kolem jeho osobnosti. Zvláštní pozornost je věnována mytickému syžetu putování spojenému s osudy Odysseovými ve sbírce *Krylias & Odyssea* a legendou o bludném Holanďanovi v písni „Bludný Holanďan“. Dále zkoumáme, jak se mytologizace projevuje ve vztahu k české historii dávné i nejnovější (Bílá hora, sebeobětování Jana Palacha). Závěr studie si klade otázku po postavení Karla Kryla na české kulturní scéně a vnímání jeho osobnosti a tvorby publikem, jež vedou k „mytologizačním“ postojům a aktům.

SUMMARY

The article presents an analysis of the mythic elements and stories as observed in the lyrics and poems by Karel Kryl, inquiring also into the “myth” that arose as an interpretation of the renowned poet and singer in the Czech society. Special attention is paid to Kryl’s transformation of one of the mythologic masterplots, Ulysses’s peregrination in the collection of poems *Krylias & Odyssea*, as well as to the legend on the Flying Dutchman in the song “Bludný Holanďan”. Further objective of the essay is to describe the means of mythologizing events of the Czech history, both distant and relatively recent ones (such as the battle of Bílá Hora or the self-sacrifice of Jan Palach). To conclude, the roots of the tendency to “mythologize” Karel Kryl

Legends and myths of Czech and Slovak literature. Edičně připravily Stanislava Fedrová a Alice Jedličková. Praha, 2008. [online]. ©2008 <http://www.ucl.cas.cz/slk/?expand=/2007/sbornik>

himself are revealed, while inquiring into the artist's position in the Czech society prior to 1989 and after, including the audience's perception of Kryl's oeuvre and personality.